

การศึกษา

IIWS

แพรจัดเป็นผ้าชั้นสูงที่มีราคาแพงด้วย ทอจากใยไหม จึงมีความละเอียดอ่อน เงามาม และสวมใส่สบายกว่าผ้าไหมธรรมดาทั่วไป สาราณุกรมไทย ฉบับราชบัณฑิตยสถาน เล่าไว้ว่า ในประเทศไทยตั้งแต่สมัยอาณาจักรลานนาไทย ผ้าแพรล้วนถูกส่งมาจากประเทศจีน และมีราคาแพงมาก ผู้ใช้ผ้าแพรจึงมีแต่คนชั้นสูงและขุนนางที่นำมาใช้พันศีรษะหรือคาดเอว เพื่อความสวยงามมากกว่าที่จะนำมานุ่งห่ม

กระทั่งถึงสมัยกรุงรัตนโกสินทร์ซึ่งมี คนจีนเข้ามาพึ่งพระบรมโพธิสมภารมากขึ้น และคนจีนเหล่านี้ยังคงติดนิสัยนิยมใช้ผ้าแพร จีนกันอยู่ จึงได้มีการนำผ้าแพรเข้ามาจำหน่าย มากขึ้นซึ่งมีทั้งที่เป็นแพรเรียบธรรมดาและ แพรที่ทอเป็นลวดลายในตัว นอกจากนี้ชาว จีนบางกลุ่มได้ริเริ่มและตั้งโรงย้อมผ้าแพรขึ้น โดยใช้สีจากธรรมชาติ เช่น สีดำจากผลมะเกลือ

การย้อมผ้าแพรนั้นเริ่มจากนำผลมะเกลือมาตำในครกกระเดื่องจนละเอียดแล้ว นำมาละลายน้ำและตักกากทิ้ง นำน้ำที่ได้มา ใส่ลงในถังไม้แล้วนำแพรขาวทั้งม้วนลงขยำจนทั่วแล้วผึ่งแดด พอแห้งก็จะย้อมซ้ำอยู่นี้จนครบ ๑๖๐ ครั้ง จากนั้นจึงนำมาย้อมซ้ำในน้ำหมักเกลือผสมน้ำปูนปนน้ำโคลน ทำการย้อมซ้ำและผึ่งแดดเช่นนี้อีก ๘๐ ครั้ง

เมื่อย้อมมะเกลือครบ ๒๔๐ ครั้งแล้ว ต้องนำผ้าแพรนี้ไปแช่ต่อในเปลือกไม้จีนชื่อ จ้อฝ่วยกา ซึ่งต้มผสมกับแป้งเปียกซึ่งจะช่วย ให้สีดำติดแน่นขึ้นกว่าเดิม และเมื่อผึ่งแห้งดีแล้วต้องส่งไปโรงขัดมันเพื่อทำการขัดให้ แพรมีความเงางามยิ่งขึ้น โดยชาวจีนจะใช้แท่นหินรูปคล้ายเรือโล่เป็นเครื่องขัด ไล่ไปไล่มา โดยที่ใต้แท่นหินมีไม้กลมยาวคล้ายไม้กวาด แป้งกลิ้งไปมาอยู่ในแอ่งที่จำกัดด้วยความหนักและด้วยเทียนสีผึ้ง ประกอบกับแป้งที่ลงไว้จึงช่วยให้แพรดำเป็นมันและเห็นลวดลายเด่นชัดขึ้น ทั้งนี้ การขัดมันผ้าแพร ๑ ม้วนต้องใช้เวลา ๓-๔ ชั่วโมง

จะเห็นได้ว่ากว่าจะมาเป็นผ้าแพรได้นั้นต้องมีกรรมวิธีและขั้นตอนที่ยุ่งยากมาก ผ้าแพรที่เป็นของแท้จึงมีราคาแพงและหาได้ยาก ปัจจุบันจึงมีการนำฝ้ายประดิษฐ์ที่ทอจากใยชนิดอื่น ๆ มาทำเลียนแบบ ซึ่งเรียกผ้าแพรประเภทนี้ว่า แพรเทียม.